

Kurzus kódja(i): FLM18-402.63

Kurzus címe: **A történelmi film műfaji, társadalomtörténeti és ideológiai szempontú elemzése**

Tanár neve: Nagy Róbert

Kurzus időpontja, helye: szerda 0830:10:00 -137

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: A kurzus – néhány kiválasztott belépési ponton keresztül – betekintés nyújt a történelmi film műfajának átalakulásába a némafilmtől napjainkig, amelyhez sorvezetőként Robert Burgoyne könyvét, *The Hollywood Historical Film*-et használjuk. A műfaji jellegzetességeken túl további vizsgálódási szempont, hogy az adott történelmi film milyen politikai- és társadalomtörténeti, ideológiai jellegzetességeket mutat. A kurzuson tárgyalt filmek jellemzően nagy költségvetésű produkciók, így fontos a gyártástörténeti háttér megismerése, a filmgyártási technológia fejlődésének bemutatása. A kurzuson kötelezővé tett filmek olyan esettanulmányok, amelyek alkalmasak a fent felsorolt vizsgálódási szempontok kifejtésére.

Kurzus teljesítésének követelményei: Az első órától eltekintve minden óra elején filmismereti tesztet írunk az aktuális kötelező filmből. A teszt három alkalommal lehet sikertelen vagy hagyható ki. További követelmény: szemináriumi előadás tartása egy a tematikában szereplő filmből, vagy házi dolgozat írása az ajánlott film(ek) alapján.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek A történelmi filmekben leggyakrabban a történelmi hűséget kéri számon. A kurzus a célja, hogy ezen felülemelkedve a hallgató képes legyen összetett szempontrendszer szerint vizsgálni a történelmi filmeket.

- Kötelező / ajánlott filmek:**
- 1.) Bevezetés: A történelmi film különböző műfaji szempontú megközelítései, történelmi filmek a némafilm korszakából
Ajánlott filmek: Giovanni Pastrone: *Cabiria* (1914);
D. W. Griffith: *Egy nemzet születése (The Birth of a Nation, 1915)*
 - 2.) A szovjet epikus történelmi film
Kötelező film: Szergej Eisenstein: *A jégmezők lovagja (Alekszandr Nyevszkij, 1938)*
Ajánlott film: Szergej Eisenstein: *Rettegett Iván I-II. (Ivan Groznij, 1944, 1958)*
 - 3.) Darutollas marxizmus
Kötelező film: Nádasdy Kálmán, Ranódy László, Szemes Mihály: *Föltámadott a tenger* (1953)
Ajánlott film: Bán Frigyes: *Rákóczi Hadnagya* (1954)
 - 4.) Szélesvásznú forradalom
Kötelező film: Henry Koster: *A palást (The Robe, 1953)*
Ajánlott film: Mervyn LeRoy: *Quo Vadis?* (1951)
 - 5.) A klasszikus hollywoodi epikus történelmi film
Kötelező film: Lewis Milestone: *Lázadás a Bountyn (Mutiny on the Bounty, 1962)*
Ajánlott film: William Wyler: *Ben-Hur* (1959)
 - 6.) Hidegháborús verseny a filmgyártásban
Kötelező film: Szergej Bondarcsuk: *Háború és béke III-IV. (Voyna i mir, 1967, 1968)*
Ajánlott filmek: Szergej Bondarcsuk: *Háború és béke I-II. (Voyna i mir, 1965, 1966)*; King Vidor: *Háború és béke (War and Peace, 1956)*
 - 7.) A műfajiság határán túl – szerzői „történelmi film”
Kötelező film: Sára Sándor: *80 huszár* (1978)
Ajánlott film: Lugossy László: *Szirmok, virágok, koszorúk* (1984)

8.) A német háborús film – a szembenézés mozi

Kötelező film: Wolfgang Petersen: **A tengeralattjáró** (*Das Boot*, 1981)

Ajánlott film: Joseph Vilsmaier: *Sztálingrád* (*Stalingrad*, 1993)

9.) Az életrajzi film

Kötelező film: Miloš Forman: **Amadeus** (1984)

Ajánlott film: Richard Attenborough: *Gandhi* (1982)

10.) A metahistorikus film

Kötelező film: Oliver Stone: **JFK – A nyitott dosszié** (*JFK*, 1991)

Ajánlott film: Clint Eastwood: *A dicsőség zászlaja* (*Flags of Our Fathers*, 2006)

11.) A mikrotörténelem filmes adaptációi

Kötelező film: Daniel Vigne: **Martin Guerre visszatér** (*Le retour de Martin Guerre*, 1982)

Ajánlott film: Ridley Scott: *Az utolsó párbaj* (*The Last Duel*, 2021)

12.) A történelmi (rajz)film

Kötelező film: Marjane Satrapi, Vincent Paronnaud: **Persepolis** (2007)

Ajánlott filmek: Hayao Miyazaki: *Szél támad* (*Kaze tachinu*, 2013); Ari Folman: *Libanoni keringő* (*Valsz Im Basir*, 2008)

Kötelező / ajánlott irodalom: Burgoyne, Robert: *The Hollywood Historical Film*. Malden: Blackwell Publishing, 2008.

Dobрева, Nikolina: *Eastern European Historical Epics: Genre Cinema and the Visualization of a Heroic National Past*. In: Anikó Imre (Editor): *A Companion to Eastern European Cinemas*. Malden: Wiley-Blackwell, 2012. 344–365.

Eberwein, Robert: *The Hollywood War Film*. Wiley-Blackwell, UK. 2009.

Grant, Barry Keith: *Film Genre: From Iconography to Ideology*. New York: Wallflower Press, 2007.

Király Jenő–Tóth Klára: *A történelmi film fogalma és típusai*. in: *Filmkultúra - filmelméleti és filmművészeti szemle* 1985/10. 3-18.

Lev, Peter: *The Fifties: Transforming the Screen, 1950–1959*. New York: University of California Press, 2006.

Luhrssen, David: *World War II on Film (Hollywood History)*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2020.

Murai András: *Film és kollektív emlékezet – Magyar múltfilmek a rendszerváltás után*. Szombathely: Savaria University Press, 2008.

Paár Ádám: *A kosztümös film történész szemmel*. Budapest: Unicus kiadó, 2022.

Rickitt, Richard: *Special Effects: The History and Technique*. New York: Billboard Books, 2007.

Rosenstone, Robert: *History on Film / Film on History*, London: Longman Pearson, 2006. 2013.

Youngblood, Denise J.: *Bondarchuk's War and Peace: Literary Classic to Soviet Cinematic Epic*. Fort Hays: University Press of Kansas, 2014.

Zemon Davis, Natalie: *Slaves on Screen: Film and Historical Vision*. Cambridge: Harvard University Press, 2000.
